İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ORMAN FAKÜLTESİ

CUMHURİYETİMİZİN 75. YILINDA ORMANCILIĞIMIZ SEMPOZYUMU

21 - 23 EKİM 1998

ASKERİ MÜZE ve KÜLTÜR SİTESİ
HARBİYE - İSTANBUL

KENT YAKINI ORMANLARIN REKREASYON AÇISINDAN ÖNEMİ

Dr. Tülay AYAŞLIGİL

İ. Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü
Peyzaj Planlama ve Tasarım Anabilim Dalı
80895 Bahçeköy / İstanbul

ÖZET

Günümüze kadar varlığını sürdürebilmiş yerleşim yerleri yakınında ve bitişiğinde yer alan orman veya orman parçaları yapılaşma sonucu kaybolup gitmektedir. Ancak kentlerin yakınındaki bu orman alanlarının 'Peyzaj Mimarlığı' bakımından yerine getirebilecekleri bir çok fonksiyonları vardır. Bu tür kent yakını orman alanlarının en önemli fonksiyonlarından biri de kent insanının rekreasyon gereksinimini karşılanmalarıdır.

Kent yakını orman alanlarının rekreasyon amaçlı kullanımı Belgrad Ormanı ve Çanakkale kent yakını ormanları örneğinde irdelenerek, Belgrad Ormanı Rekreasyon Alanları'nda ve Çanakkale Kenti'nde yürütülen anket çalışmalarının sonuçları değerlendirilmiştir. Buna göre kent yakını ormanların halkın rekreasyonel gereksinimlerini karşılamadaki önemi vurgulanmaktadır.

GİRİŞ

1.1 Kent Yakını Orman Kavramı

Kentsel gelişmenin başlamasıyla orman ve kent arasında bir ağ sistemi meydana getirilerek özellikle 19. yy'ın ortalarından bu yana orman ve küçük orman parçaları ile kentlerin tamamlayıcı unsurları oluşturulmaktadır. Geçmişte daha iyi bir savunma için gerekli görülen kentsel yerleşim alan sınırı ile orman arasında bulunması gereken yaklaşık 1 km. lik yeşil alandan oluşan mesafe günümüzde geçerliliğini yitirmiştir.

Ülkemizde ve pek çok batı ülkesinde olduğu gibi yoğun ağaçlıklar ve orman ile kaplı alanlar yapılaşma, yapacak ve yakacak odunu temin etme, otlatma gibi çeşitli insan müdahaleleri sonucu yok edildiği kanıtlarıyla bilinmektedir. Batı ülkelerinin bazı şehirlerinde gerekli önlemler zamanında alınarak bu tür müdahaleler engellenmiştir. Örneğin Hannover'de kent ormanı için bir konsey oluşturulmuş ve böylece Federal İmar Yasası ve Doğa Koruma Yasası'na dayanarak orman parçası güvence altına alınabilmiştir. Almanya'da gerek Federal Orman Yasası'nda gerek eyaletlerin orman yasalarında 'Kent Ormanı' kavramı kullanılmakta ve rekreasyon fonksiyonu ağır basan bir ormanın 'Kent Ormanı' olarak ayırılması gerektiği belirtilmektedir (RICHTER 1982, AYAŞLIGİL 1991).

1.2 Kent Yakını Orman Alanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Önemi

Kent periferisindeki orman alanlarının şehircilik açısından özel bir yeri vardır; kent ormanları sosyal ve rekreasyonel işlevlerinin yanında özellikle bölümleme fonksiyonuna sahiptir. Kentlerin hızlı bir gelişim gösterdigi periyotta kent yerleşim alanlarına katılan orman alanları genellikle kent gelişimine damgasını vurmuş ve şehirlerin görünümünü kalıcı bir şekilde etkilemiştir. Kent yakını orman alanlarını şehircilik yönünden bölümleme elemanı olarak kentlerin çevre düzeni planlarına dahil etmek ve diger açık mekanlarla birlikte bir yeşil alan sistemi oluşturmak oldukça erken düşünülmüş ve makalelere konu olmuştur (AYAŞLIGİL 1996).

19. yy.'ın başlarında bir çok batı ülkesi kent bölgesindeki orman alanlarını kent veya yerleşim alanları sınırlarına dahil ederek ya da satın alarak orman alanlarını genişletmişlerdir. Böylece bunlar yapı kütlelerinin gevşetilmesinde ve kentin bölümlenmesinde ya da emisyonlara karşı korumada çevre düzeni planlarında gözönüne alınmıştır (BUSSE 1929).

Kent ormanları genellikle kenti bölümleyen yeşil bantların parçası olabilir, bunun dışında yaya ve bisikletliler için bağlayıcı fonksiyonları da vardır. Yeşil bantlar Berlin'de, Hannover'de Wuppertal, Frankfurt ya da Viyana'da olduğu gibi kenti büyük ölçüde şekillendirmişlerdir. Kent ormanlarının sosyal ve rekreasyonel fonksiyonları sahip olacakları en az büyüklük, bir yerleşim yerinin olabilecek baskısıyla orantılı olmalıdır. Ancak kent içinde kent ormanlarını planlamak mümkün değildir, yalnızca bağlantılarla küçük düzeltmeler yapılabilir. Genellikle kentsel açık ve yeşil mekanlardan olan kent ormanlarının şehircilik açısından ; bölümleme, sirkülasyon, biyoklimatik ve hijyenik yönden iyileştirme ve koruma, kenti biçimlendirme ve estetik kazandırma, yaşantı değerini artırma, alan saklama, rekreasyon gibi kullanıcıya dönük kullanım alanı yaratma fonksiyonları vardır (RICHTER 1982, AYAŞLIGİL 1991). Kent ormanlarının çok sayıdaki bu fonksiyonları yanında rekreasyon fonksiyonu bakımından da büyük önemi vardır. Batı ülkelerinde 19. yy'da orman otlatmacılığı, yakacak odun elde edilmesi gibi kullanımların kaldırılması sonucu estetik yönden değerlendirme daha da önem kazanmıştır. Orman ile ilgili bu değişik yaklaşım sonucu orman mesire yerlerinin genişletilmesi ve orman yollarının iyileştirilmesi çalışmalarına daha çok önem verilmeye başlanmıştır.

19. yy'ın ikinci yarısında ise Frankfurt ve Berlin'de olduğu gibi diğer şehirlerde de ormanlık alanlar rekreasyona açılmaya başlanmıştır. Daha sonra çok yaygın olan peyzaj parklarının etkileri sonucu 'Kent Ormanları' estetik yönden iyileştirilmeye başlanmış ve orman tabloları oluşturulmuştur (BUCHWALD 1959, DAEUMEL 1961). 1872 yılından sonraki yıllarda orman estetiği önemli bir rol oynayıp bazı yerlerde orman parkları oluşturulmuş, ancak bu güzel orman tablolarında ekolojik ilişkiler ikinci planda kalmıştır. Orman estetiğinin en önemli savunucularından H. v. SALISCH ormandan yararlanmanın ihmal edilerek park şeklinde kent ormanlarının oluşturulmasında dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında hazırladığı kitabında; bakımı yapılan bir ormanın yapılacak diğer gerekli tedbirlerle parka benzer şekilde düzenlenmesine müsaade edilmesini önermektedir. Orman estetiğinin yaratılmasında ve buna dönük uygulamalarda parçalar halinde çözüm söz konusudur. Bundan dolayı potansiyel doğal vejetasyon geleneksel bahçe ve süs bitkilerinden oluşan bitkilendirmeler sonucu uzaklaştırıldığından 'Orman Parkı' fikri gerçekleştirilememiştir. Yüzyılın sonunda kent ormanları içinde bir çok rekreasyon tesisleri oluşturulmuş, tek tek orman parçaları rekreasyon bölgeleri haline dönüştürülmüş, bir çok orman parçalarında orman işletmeciliği tamamen durdurulmuştur (SCHULZ 1978, AYAŞLIGİL 1991).

1.3 Kent Yakını Orman Alanlarının Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması

Kent yakını orman alanlarının rekreasyon potansiyelinin saptanmasında ilk kez KIEMSTEDT :1967 tarafından kullanılan ve daha sonra birçok araştırmacının çalışmalarında V-Wert (Çeşitlilik Değeri) adı verilen yöntem kullanılmaktadır. V-Wert yöntemi 25 yıla yakın bir süredir çeşitli araştırmacılar tarafından değişik biçimlerde kullanılmış ve büyük ölçüde geliştirilmiştir. Buna göre belirli çeşitlilik içinde, peyzajın rekreasyona uygunluğunu saptamayı amaçlayan bu yöntem, temelde; "Peyzajın doğal verilerinin insanların dinlenme ihtiyaçlarının giderilmesinde önemli rol oynaması nedeniyle, dinlenmeye imkan veren faktörler birkaç önemli öğe çerçevesinde toplanarak, bunlar için uygun ölçme kriterleri bulunabilirse, doğal peyzaja ilişkin çeşitlilikler değerlendirilebilir" şeklinde ifade edilen tipik bir hipoteze dayanmaktadır.

Ülkemizde Akdeniz kıyı şeridini kapsayan bölgenin Rekreasyona Uygunluk Değeri' nin (RUD) saptanmasında kullanılmıştır (ALTAN 1976). Ayrıca Belgrad Ormanı için yeni bir değerlendirme modeli geliştirilmiş ve rekreasyon potansiyeli saptamaları bu yolla gerçekleştirilmiştir (PEHLİVANOĞLU 1987). ORUKUD yöntemi olarak adlandırılan bu metoda göre ormanın doğal ve kültürel peyzaj öğelerine ilişkin değişkenler saptanarak, formüle edilmiş ve elde edilen değerlere dayanılarak doğal, kültürel ve gerçek rekreasyon potansiyeli saptamaları yapılmıştır. Rekreasyon planlama bazında ise makro düzeyde ana ilke ve kararların saptanabilmesi için ziyaretçi verilerilerinin de bilinmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu nedenle Belgrad Ormanı'na ilişkin ziyaretçi verileri 'orman anketi' ile yeterli ölçüde saptanmaya çalışılmıştır. Benzer çalışmalar daha önce Almanya'da Stuttgart, Karlsruhe, Heidelberg ve Mannheim kentleri ve yakınında bulunan rekreasyonel orman alanlarında gerçekleştirilmiş ve ziyaretçi karakteristikleri ile ziyaret ilişkileri araştırılmıştır. Bu amaçla, dört kentte örneklenen orman alanlarında geniş kapsamlı anketler yapılmış ve sonuçlar karşılaştırılmalı olarak incelenmiştir. Araştırmada, özellikle kent yakını ormanlarındaki rekreasyonel kullanım yoğunluğu, rekreasyonel kullanıcıların zamansal dağılımı, ulaşım uzaklıkları, geliş özellikleri, bireysel özellikler, ziyaret nedenleri, orman özelliklerine ilişkin tercihler, rekreasyonel tesis talepleri ve özel isteklerin saptanması gibi konulara ağırlık verilmiş ve elde edilen bulgulara göre;

-Yüksek ziyaretçi sayısı,
-Yüksek ziyaret sıklığı,
-Kısa ziyaret sıklığı,
-Yararlanmanın mevsimlere ve iklim koşullarına göre değişmesi,
-Ziyaretçi çekim alanının küçüklüğü,
-Ulaşımın genellikle yaya olarak gerçekleşmesi, oto ile ulaşımın azlığı,
-Yaşa ve cinsiyete göre, ziyaretçi dağılımının degişmesi
-Ziyaret amacının yaşa bağlı olarak değişmesi,
-Ziyaretçilerin sosyo-ekonomik yapılarının farklılığı,
-Karışık (iğne yapraklı + yapraklı) orman tipi talebinin yüksekliği,
-Rekreasyonel tesislere olan istemin değişebilirliği gibi ziyaretçi karakteristikleri ve ziyaret ilişkilerine dayalı olarak "Kent Yakını Ormanlarını" tanımlayan genel sonuçlar ortaya konulmuştur (PEHLİVANOĞLU 1987).

1.4 Kent Yakını Orman Alanlarının Rekreasyon Açısından Önemi

Kentler ve yoğun yerleşim yerleri için kent yakını rekreasyon bölgeleri, yerleşim bölgelerindeki yaşam kalitesini büyük ölçüde etkileyen altyapı tesisleridir. İş dünyasının insanları tek yönlü baskı altına almış olması ve modern yaşam şekilleri, günden güne artan miktarda doğada rekreasyon imkanlarının yaratılmasını gerektirmektedir. Ulaşım araçlarıyla nüfusun hareket etme yeteneğinin artması ve boş zamanın artması kent yakını rekreasyon bölgelerinin ve tesislerinin daha da fazla ziyaret edilmesini ortaya çıkarmaktadır. Bu gelişmenin mekan talepleri, özellikle yoğun yerleşim bölgelerinde rekreasyonun çıkarları ormancılık, tarım

ve doğa korumayla tüm planlamalarda birbiriyle uyum içinde olmalıdır. Kişilerin boş zaman davranışları hakkında bilgiler planlamalara temel oluşturmaktadır. Boş zamanın nasıl değerlendirildiği, boş zamanın süresi ve gezilerle ilgili araştırmalar ilginç ve konuyla ilgili bilgilerle birlikte değerlendirilebilecek veriler ortaya koymaktadır.

Kent yakını rekreasyon bölgelerinin gelişimi, rekreasyon için etkili olan peyzajın doğal elemanları en önemli ön koşullarından birini oluşturur. Özellikle büyük şehirlerin kenarlarındaki kırsal alanlar, kent yakını orman alanları, orman parçaları, vadiler, su yüzeyleri gibi açık peyzaj alanları üretim işlevlerinin yanında rekreasyon fonksiyonunu da üstlenmeli ve gerektiğinde bu alanlar rekreasyon bölgeleri içerisine dahil edilmelidir. Mekan planlamanın çeşitli düzeylerine uygun olarak rekreasyon bölgelerinin artan ve gelecekte olabilecek ihtiyaçlara bağlı olarak genişletilmesi sırasında da bu alanlar rekreasyon bölgelerine dahil edilebilirler. Ancak yapı alanlarının tam tersine peyzajın doğal elemanları doğal şartlarına bağlı olduğundan sürekli değiştirilmeleri ve genişletilmeleri mümkün olmayacaktır. Bundan dolayı mekan planlamaları sırasında yoğun rekreasyon alanlarındaki gelişim planlarının, yerleşim yeri, kullanıcı kitle özellikleri, boş zaman durumu ve boş zaman eğilimleri gözönüne alınarak hazırlanması gerekmektedir.

EMMID Araştırma Enstitüsü'nün "Ruhr Bölgesinde Boş Zaman ve Yaşam-1971" effektif boş zaman olarak 16 yaşın üzerinde 2000 kişiyle yapılan ankette, boş zamanın yaklaşık olarak % 15'i çalışma günlerinde, % 25'i hafta sonlarında, ortalama olarak % 18'i açık havada geçirilmektedir. Bunun yine yaklaşık % 57'si konut alanlarının dışında rekreasyon bölgelerinde geçirmektedirler. Boş zamanın geçirildiği yerler gözönünde bulundurulduğunda ortalama olarak % 66'sı konutta, % 20'si kent içindeki boş zaman tesislerinde, % 14'ü ise doğa ve açık alanlarda geçirilmektedir. Açık havadaki boş zaman aktivitelerinin sıklıklarına göre sıralanması halinde 17 aktiviteden ; gezinti yapmak, yürüyüş yapmak, mesire ve ziyaretler bu cevabı verenler toplamın % 57'sini oluşturmaktadır. Yine aynı araştırmada çok geniş bir boş zamanda daha fazla yapmak istediğiniz şey ne olabilirdi sorusuna verilen yanıtlar en fazladan aza dogru aşağıdaki şekilde sıralabilir (SCHULZ 1978, AYAŞLIGİL 1991):

- Mesireler ve seyahatler,
- Bahçede çalışma, bahçe işleri
- Gezinti yapma,
- Dinlenme,
- Kendi kendini yetiştirme,
- Spor yapma, aile ile birlikte olma, okuma.

Ruhr bölgesi için yapılan çalışmalarda parkları ziyaret eden kişilerin yaklaşık 2000 metre uzaklıktan geldikleri belirtilmektedir. Daha sık ziyaretler için kritik sınır ise 700-800 metre mesafeden yani yaya olarak 10 dakikalık uzaklık söz konusudur. Aynı araştırmada büyük parkları ziyaret edebilmek için daha uzun mesafe ve zaman harcandığı saptanmıştır. Bu bağlamda yeşil mekanların konum değerlerinden söz edilebilir. Eğer bir yeşil mekana ziyaretçiler ne kadar kısa sürede ulaşabilirlerse ya da bir iskan bölgesine yeşil mekan ne kadar yakınsa ve bu iskan bölgesinin yoğunluğu ne kadar yüksekse yeşil mekanın konum değeri o kadar yüksek olacaktır (GAELZER 1979, AYAŞLIGİL 1991).

Rekreasyon tipinin seçimini etkileyen faktörler yanında rekreasyonel çekiciliği sağlayan faktörler, rekreasyonel aktivitelerini yönlendiren önemli verilerdendir. Bunları da kısaca şu şekilde sıralayabiliriz; doğal etmenler, kültürel etmenler, rekreasyon ve alışveriş kolaylıkları, altyapı, yiyecek ve konaklama olanakları (YILMAZ, KURUM, AKPINAR 1996).

Çanakkale Kentini oluşturan tamamı yedi mahalleden oluşan kent bütününde 2320 deneğe anket uygulanarak halkın yeşil alan planlamasına katkısı sağlanmıştır. Bu amaçla kent nüfusunun 18 yaş ve daha yukarı yaş nüfusunun % 5.25'ine üç bölümden oluşan anket formu ile 36 soru sorulmuştur. Birinci bölümde bireye yönelik bilgiler, ikinci bölümde boş zaman süresi ve boş zaman eğilimlerine yönelik bilgiler, üçüncü bölümde halkın açık ve yeşil mekanları kullanma durumu ve biçimi, rekreasyonel eğilmleri, açık ve yeşil mekan gereksinimleri araştırılarak, gerekli belirlemeler yapılmıştır. Kent bütününde deneklerden % 66.9'unun hane halkı içinde çocuk, % 34.2'sinin hane halkı içinde emekli vardır. Deneklerin % 84.8'inin hane halkı 3 ve daha fazla kişiden oluşmaktadır (AYAŞLIGİL 1997). Anket sonuçlarına göre:

Deneklerin % 69.7'sinin haftaiçi boş zamanı vardır ve 51.7'sinin haftaiçi en az 3 saat boş zamanı vardır. Deneklerin % 28'inin cumartesi günü boş zamanı vardır ve bunların en az % 40'ının bu boş zamanı 5 saatten fazladır. Deneklerin % 31'inin pazar günü boş zamanı vardır ve bunların % 69.8'inin bu boş zamanı 5 saatten fazladır.

Deneklerin boş zaman eğilimleri çoğunlukla ve önceliğine göre % 70'i piknik yapma ve seyahat etme, % 42.2'si gezinti yapma, % 26.5'i el sanatları ile uğraşma, % 11.4'ü spor ve oyun, % 2.2'si dinlenme ve % 5'i toplantılar yapma oluşturmaktadır.

Deneklerin rekreasyon amaçlı gidilen yerlerde bulunmasını istediği kullanımlarda çoğunlukla ve öncelikle wc, çeşme, piknik alanı, çocuk bahçesi, büfe, otopark, kamp yeri, spor alanını tercih ettikleri belirlenmiştir.

Mahalleler bazında deneklerden % 31.7'si evine en yakın parkı kullanmaktadır. Deneklerin evine en yakın parkı kullanmama nedenlerini önceliğine göre sıralayışında ; park olmayışı, parkın kapalı veya kullanılamaz oluşu, yeterli yeşil alan olmayışı, düzenlemelerin kötü oluşu gelmektedir.

Deneklerin % 65'i şehir yakın çevresi park ve yeşil mekanları kullanmaktadır. Şehir yakın çevresindeki bu park, piknik ve yeţil mekanlarının ortak özelliği; kente yakın mesafede oluşu, mevcut bitki örtüsünün zenginliği, organize düzenlemelerin olmasıdır.

Deneklerin % 33.40'ı ayda birkaç kez, % 21.4'ü her haftasonu bu alanları kullanmaktadır. Şehir yakın çevresindeki park ve yeţil mekanlara kullanıcıların ulaşım biçimi ise deneklerin % 48.22'si özel araç, % 8.4'ü toplu taşım, % 2.7'si araba vapuru ve deniz motoru, % 0.9'u motorsiklet ile ve % 3'ü diğer şekillerde ulaşmaktadır. Yukarıda kısaca değinildiği gibi Çankkale kenti bütününde halkın rekreasyonel eğilimlerine yönelik gereksinimlerini şehirdeki park ve yeşil alanların yetersizliği ve var olanların da kullanılamaz durumda oluşu gibi nedenlerdden dolayı şehir yakın çevresindeki gerek doğal mekanlarda, gerekse çeţitli düzenlemelere giderek karşıladıkları saptanmıştır.

SONUÇ

Açık mekan sistemlerini oluşturan yeşil alanlardan orman alanlarının kent içinde yerine getirebilecekleri bir çok fonksiyonu vardır. Kent yeşilinin değişik formları yalnızca kentte mevcut olmaları halinde bile bilinçsiz de olsa kent strüktürlerinin bölümlenmesine ve gevşetilmesine yardımcı olacak elemanlardır. Herhangi nir yerleşim yerinde korunan, günümüze kadar ayakta kalan ormanlık alanlar ve diğer açık alanlar, yamaçlar, sırtlar, vadiler yalnızca varlıkları dolayısıyla kenti bölümleyen ya da kente biçim veren elemanlardır.

Tarihi öneme sahip, doğal yapının ortaya çıkardığı açık mekanlar dizilişi ya da dağılımıyla sürekli olarak varlığını sürdüren ve şehircilik bakımından önemli alanlardır. Aynı zamanda değerlendirilmesi gereken doğal potansiyellerdir.

Kent yakın çevresinde mevcut bu doğal yapının çok iyi bir şeklide değerlendirilmesi halinde ve bazı durumlarda varolan doğal yapının korunması ile buna uygun biçim ve şekillerin verilmesi halinde bir bütün sanat eseri ortaya çıkar ve şehrin kendine özgü tablosu daha da güçlendirir.

Kent yakını orman alanları kent açık mekan sistemlerinin bir parçası olarak kent ekolojisi bakımından bazı fonksiyonları da yerine getirmektedir. Örneğin asimilasyon yeteneğinde olan biyokitlenin etkisi sonucu; hava nemi artar, sıcaklık dengelenir, güneş ışığının etkileri zayıflar, oksijen ve karbon asitlerini artması sonucu emisyonların tutulmasını etkiler ve böylece kent ikliminin iyileştirilmesini sağlama gibi fonkisyonları vardır.

Kenti bölümleyerek arzulanmayan çekirdek oluşumları önleyebilrler ve kent çevresindeki yapılaşmayı önleyici ve olarak tampon görevi görürler. Kenti bölümlerken yaratacakları mekanlar strüktürlerle kentin biçimi ve formu üzerinde de etkili olabiliirler.

Konut yakınındaki, bir semtteki ya da bir yerleşim bölgesindeki çeşitli açık mekanlar gibi kent yakını orman alanları da iş saatleri dışında ve hafta sonlarında çok farklı şekillerde kişilerin ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Çeşitli araştırma sonuçlarının değerlendirilmesi sırasında belirtildiği gibi kişilerin rekreasyon amaçlı açık hava faaliyetlerinde çoğunlukla ve öncelikli olarak yeşil alan, orman alanı, su yüzeyi gibi doğal mekanların birinci derecede tercih edildiği saptanmıştır.

KAYNAKÇA

ALTAN, T., Doğal Peyzaj Elemanlarının Rekreasyona Uygunluğunun Saptanması için Matematiksel Bir Değerlendirme Yönteminin Araştırılması ve Güney Kıyı Bölgesinde Uygulanması. Yayınlamamış Araştırma (Doçentlik Tezi). 1976, Adana.

AYAŞLIGİL, T., Çanakkale Kenti Açık ve Yeşil Alan Sistemi, Yerleşim ve Çevre Sorunları: Çanakkale İli Sempozyumu Kitapçığı, 1996, s.1-13, Çanakkale.

AYAŞLIGİL, T., Kent Gelişimi Sürecinde Açık ve Yeşil Mekan Gereksiniminin Çanakkale Örneğinde İrdelenmesi. İ.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Araştırma (Doktora Tezi) 1997, s.1-270, İstanbul.

AYAŞLIGİL., Y., Ekolojik Planlama ve Temel Esasları, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Ders Notları) İ. Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü.1992,İstanbul.

BUCHWALD, K., Entwicklung der Landschaftsplanung –In: Handbuch für Landschaftspflege und Naturschutz, Bd. 4. Planung und Ausführung. BLV. 1969, München.

BUSSE, J., Forstlexikon. 1929, Berlin.

DAEUMEL, G., Über die Landesverschönerung. Diss. 1961, Geisenheim.

GAELZER, G., Landschaftsplanung als Beitrag zur Stadtentwicklungs- und Bauleitplanung. In: Buchwald, K & Engelhardt W. (Hrsg.) : Handbuch für Planung, Gestaltung und Schutz der Umwelt, Bd. 3: BLV. 1979, s. 456-553, München.

KIEMSTEDT, H., Zur Bewertung natürlicher Landschaftselemente für die Planung von Erholungsgebieten. Diss. 1967, Hannover.

PEHLİVANOĞLU, T., Belgrad Ormanının Rekreasyon Potansiyeli ve Planlama İlkelerinin Tespiti. Yayınlamamış Araştırma (Doçentlik Tezi). 1987, Ankara.

RICHTER, G., Formen und Funktionen des Stadtgrüns. In: Richter, G. (Ed.) Handbuch Stadtgrün – Landschaftsarchitektur im staedtischen Freiraum, BLV .1982, s.319, München.

SALISCH, H. von, Forstaesthetik. 1885, Berlin.

SCHULZ, H. J., Naherholungsgebiete - Grundlagen der Planung und Entwicklung. –Paul Parey, 1978, Berlin, Hamburg.

YILMAZ, O., KURUM, E., AKPINAR, N., Ankara Metropoliten Kent Halkının Rekreasyonel Eğilimleri ve Kent Çevresi Açık ve Yeşil Alanları ile İlişkileri Çevre Planlama ve Tasarımına Bütüncül Yaklaşım Sempozyumu Kitapçığı. A.Ü. Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü. 1996, s. 248-258, Ankara.

23.10.1998 Cuma - (3. GÜN)

14.30-16.00	**16. OTURUM** ***(Konferans Salonu)*** ***Orman Yol Ağı ve Mekanizasyon***
Oturum Başkanı **Başkan Yardımcısı**	***Prof.Dr. Orhan ERDAŞ*** ***Doç.Dr. Mesut HASDEMİR***
Bildiriler	• Cumhuriyetimizin 75.Yılında Orman Yollarının Durumu *(T.AYKUT-N.ŞENTÜRK-M.DEMİR)*
	• Cumhuriyetimizin 75.Yılında Üretim Mekanizasyonunun Durumu *(M.HASDEMİR)*
	• Orman Yol Ağı Planlanmasında Teknik Bilgi ve Haritaların Coğrafi Bilgi Sistemleri Yoluyla Belirlenmesi *(H.H.ACAR-S.GÜMÜŞ)*
	• Koller K300 İle Bölmeden Çıkarma Çalışmalarında Verim Üzerine Etkili Faktörlerin Araştırılması *(H.H.ACAR-H.EROĞLU)*
	• Orman Yollarının Planlanmasında Bilgisayar Programlarından Yararlanma İmkanları *(M.HASDEMİR-M.DEMİR)*
	• Üretim Çalışmalarında Verimlilik Optimizasyonu *(M.TUNAY-T.VAROL)*
09.30-11.00	**17. OTURUM** ***(Yeşil Salon)*** ***Doğa Koruma ve Çevre***
Oturum Başkanı **Başkan Yardımcısı**	***Prof.Dr. Ahmet Cengiz YILDIZCI*** ***Dr. Tülay AYAŞLIGİL***
Bildiriler	• Ülkemizde Biyosfer Koruma Alanları Programı Başlatılmalıdır *(T.ALTAN)*
	• Avrupa Birliği Corine Biyotop Projesi'nin Türkiye'de Uygulanabilirliği *(D.ORTAÇEŞME – M.YÜCEL)*
	• Kent Yakını Ormanların Rekreasyon Açısından Önemi *(T.AYAŞLIGİL)*
	• Cumhuriyet Tarihimizde Sanayi-Çevre İlişkilerinin Düzce Ovası Örneğinde İncelenmesi *(S.GÖKTAŞ MANSUROĞLU)*
	• Çevre Koruma Politikaları Açısından Kent Ormancılığının Önemi ve Isparta Örneği *(A.GEZER-S.GÜLCÜ-H.O.ÇOBAN)*
	• Tarihi Antakya Parkının Aktüel Durumu *(K.GÜÇLÜ-A.ÇİNÇİNOĞLU-K.KAPLAN)*
11.00-11.30	**ARA**

23.10.1998 Cuma - (3. GÜN)

11.30-13.00	**18. OTURUM (Yeşil Salon)** **Kentsel Peyzaj**
Oturum Başkanı **Başkan Yardımcısı**	**Prof.Dr. Türker ALTAN** **Doç.Dr. Hakan ALTINÇEKİÇ**
Bildiriler	• Kent Ağaçları ve Tasarım İlkeleri *(M.ARSLAN-E.BARIŞ)*
	• Kentsel Ağaçlandırma Çalışmalarında Uygun Olmayan Türlerin Alternatif Türlerle Değiştirilme Olanakları *(M.E.YAZGAN-E.TANRIVERMİŞ)*
	• Akdeniz İklim Kuşağında Çim Alan Oluşturmada Karşılaşılan Teknik Sorunlar ve Çözüm Önerileri *(R.AVCIOĞLU-A.GÜL)*
	• Kent Ormanlarının İşlevleri ve Kudüs Kent Ormanı *(D.OĞUZ)*
	• Yeşil Alanların Taşıdıkları Öneme Bağlı Olarak Geleneksel Konut Alanlarındaki Yeri Trabzon Kenti Örneğinde Bir İnceleme *(R.GEDİKLİ-A.SAĞSÖZ-A.ÇOLAK)*
	•Katlı Otopark Yapılarında Beşinci Yüzeyin (Çatı) Yeşil Alan ve Rekreasyon Alanı Olarak Değerlendirilmesi Önerisinin İzmir Karşıyaka Katlı Otoparkı Örneğinde Ortaya Konulması *(V.KÜÇÜKERBAŞ-B.ÖZKAN-J.SAVAŞ)*
13.00-14.30	**YEMEK ARASI**
14.30-16.00	**19. OTURUM** ***(Yeşil Salon)*** ***Öğrenci Oturumu***
Oturum Başkanı **Başkan Yardımcısı**	***Prof.Dr. Kamil ŞENGÖNÜL*** ***Dr. Öznur ÖZDEN***
Bildiriler	• Amasya Orman Bölge Müdürlüğü'nde 1965-1970 ve 1987 Yılları Arasındaki Orman Envanter Değişiminin İşletmelere Göre Karşılaştırılması *(A.KETEN)*
	• Dandalaz Çayı Su Toplama Havzasının Ekolojik İncelenmesi *(E.ÇAKIR)*
	• Açık Maden Alanlarından Elde Edilen Kömür İle Aynı Alandan Sağlanan Odun Veriminin Sayısal Olarak Karşılaştırılması *(F.M.YENİHANÇER)*
	• Ormanlar Üzerinde Kurulan İrtifak Hakları *(S.AKGÜL)*
16.00-16.30	**ARA**
16.30-18.00	**PANEL** ***(Konferans Salonu)***